

Een noodzakelijk initiatief inzake gevangenisregulering

- Advies goedgekeurd door de Centrale Toezichtsraad op 10 februari 2025 -

De Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen heeft als hoofdtaak het houden van een onafhankelijk toezicht op de gevangenen, op de bejegening van de gedetineerden en op de naleving van de hen betreffende voorschriften. Hij heeft ook als taak aan de Kamer van volksvertegenwoordigers, hetzij ambtshalve, hetzij op haar verzoek, advies te verlenen over het gevangeniswezen en de uitvoering van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen.

Sinds midden december 2024 heeft de Commissie Justitie van de Kamer veel aandacht besteed aan de evolutie van de overbevolking in de gevangenen en aan de maatregelen die moeten worden genomen om hieraan het hoofd te bieden. Verschillende sprekers die door de commissie werden gehoord, legden voorstellen voor. Ook de nieuwe Penitentiaire beleidsraad, opgericht in de loop van 2024, publiceerde zijn eerste advies over de overbevolking in de gevangenen.

In het Federaal regeerakkoord dat werd bekendgemaakt naar aanleiding van de installatie van de nieuwe regering, erkennen de regeringspartijen “de prangende problematiek van de overbevolking in onze gevangenen. Deze omstandigheden zijn zowel voor de gedetineerden als voor het gevangenispersoneel onhoudbaar. De situatie in de gevangenen heeft al meermaals tot de veroordeling van de Belgische staat geleid. We zetten dan ook alles op alles om deze problematiek zo snel als mogelijk onder controle te krijgen, zodat op een correcte manier uitvoering kan worden gegeven aan de gevangenisstraf zoals de rechter ze heeft opgelegd. De regering zal een reeks maatregelen nemen om de overbevolking in de gevangenen aan te pakken.” (Federaal regeerakkoord, p. 155).

Dit advies van de CTRG, die ook aan dit debat wil bijdragen, moet worden gelezen in het verlengde van het recente debat en in het bijzonder van het eerste advies van de Penitentiaire Beleidsraad ([Advies 1 - Overbevolking in gevangenen met opinie O. Lins en preambule.pdf](#)) die in zijn conclusies wees op het belang van “een mechanisme voor regulering van de gevangenis capaciteit”.

Centraal in dit advies staat de invoering van een bindende gevangenisregulering die tot doel heeft de gevangenispopulatie te beperken tot de capaciteit van de bestaande gevangenen.

Zodra de bezettingsgraad van een gevangenis 90% bereikt, moeten de verschillende actoren van de strafrechtketen, onder wie in de eerste plaats de strafuitvoeringsrechter, bijeenkomen om in het kader van een globale aanpak en met eerbiediging van de bevoegdheden van elke actor, deze

regulering in de praktijk te brengen. Wanneer een nieuwe gedetineerde de gevangenis binnenkomt, moet erop worden toegezien dat een andere gedetineerde, die het dichtst bij zijn vrijlating staat, de gevangenis kan verlaten.

Deze regulering zou op termijn moeten kunnen worden ingevoerd nadat één of meer andere, meer ingrijpende en dringende maatregelen, bijvoorbeeld een collectieve genade zoals voorgesteld door het College van procureurs generaal¹, werden genomen en die de overbevolking onmiddellijk en aanzienlijk zouden doen verminderen.

Het doel is tweeledig:

- *bijdragen aan het behoud van de waardigheid van gedetineerde personen door de verbetering van hun detentieomstandigheden*
- *verbeteren van de werkomstandigheden voor het gevangenispersoneel en alle anderen die in de gevangnissen actief zijn.²*

Tot slot moet erop worden gewezen dat dit advies deze voorstellen beknopt uitwerkt, maar dat de Centrale Raad uiteraard bereid is deze voorstellen verder uit te werken en toe te lichten.

Inleiding

De voorbije jaren en maanden waarschuwde de CTRG onophoudelijk voor de verslechterende toestand in alle gevangnissen van het land door de duizelingwekkende toename van de overbevolking. De penitentiaire administratie deelt thans deze vaststelling.

In het licht van de voorstellen die de penitentiaire administratie naar voren schuift om deze crisis het hoofd te bieden, wil ook de CTRG pleiten voor een aantal voorstellen die meer in het bijzonder in het Memorandum 2024 van de FOD Justitie³ steun vinden. Men kan inderdaad veronderstellen dat dit memorandum, dat de voorgestelde oplossingen van de FOD Justitie en de penitentiaire administratie uiteenzet, al op een brede consensus kan rekenen, temeer omdat het memorandum preciseerd dat het op de memoranda van de rechterlijke macht is afgestemd.

¹ Zie de tussenkomst van de heer Eric Dernicourt, Voorzitter van het College van procureurs-generaal, tijdens vergadering van de Commissie Justitie op 18 december 2024.

² Zie in dit verband de verklaringen van de vertegenwoordigers van de verschillende personeelsvakbonden die de Commissie Justitie tijdens haar vergadering van 14 januari 2025 hoorde.

³ [2024-07-02_Memorandum_NL.pdf](#)

Gevangenisregulering

Wat de FOD Justitie en de penitentiaire administratie vooropstellen, gaat voort op een voorstel dat tijdens het debat in de Commissie Justitie nauwelijks ter sprake werd gebracht, namelijk een regulering van de gevangenen waarvan al sprake in een wetsontwerp uit 2001⁴ dat het voorstel van de FOD Justitie duidelijk heeft geïnspireerd:

“De reële gevangenis capaciteit moet bij wet worden vastgelegd, net als de maximale opnamecapaciteit voor alle individuele gevangenen, met name de som van hun quotum en hun marge aan reservecapaciteit. De voorlopige hechtenis is daarin inbegrepen. Een garantie op het respecteren van de quota kan zowel op de instroom als op de uitstroom zitten. De plaatsingsbevoegdheid kan in handen van een administratief gemandateerde of een afgevaardigde (gespecialiseerde) magistraat komen. Er worden daartoe ook ‘assessment centers’ in de wet voorzien. Gevangenen onder DBFM-contract (Design Build Finance Maintain) hebben de facto al een quotum in hun contract. Het is moeilijk verdedigbaar dat de andere – vaak verouderde – gevangenen matrassen moeten leggen en stapelbedden buiten capaciteit moeten plaatsen om de overbevolking te kunnen opvangen met een excessieve overschrijding van hun capaciteit. Alle gevangenen moeten een quotum krijgen. Het verbod op grondslapers moet op afdwingbare wijze worden verankerd in de wet.”

Een dergelijke gevangenisregulering⁵ maakt overigens ook het voorwerp uit van de laatste aanbevelingen van het Comité van Ministers van de Raad van Europa dat toeziet op de uitvoering van de arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Het Comité van Ministers heeft tijdens de recentste zittingsperiode van december 2024 de Belgische autoriteiten in het bijzonder uitgenodigd “een einde te maken aan het gebruik van matrassen op de vloer” en “bindende maatregelen voor gevangenisregulering aan te nemen”.⁶

Er zijn diverse voorbeelden van gevangenisregulering die van verschillende aard zijn.

Het meest opvallende voorbeeld wordt ongetwijfeld gegeven tijdens de voorbije gezondheids crisis, zoals ook meermaals in recent wetenschappelijke onderzoek werd toegelicht. Julie De Dardel, een onderzoekster aan de Universiteit van Genève, wijst er bijvoorbeeld op dat *“alors que les hôpitaux se remplissent de patients Covid-19, la menace de saturation des systèmes de soins par une contagion massive dans les prisons surpeuplées est énorme”* en dat *“en Europe, cette double poudrière sanitaire et sécuritaire conduit les autorités à la volonté de relâcher la pression: des mesures sont prises dans l’urgence pour vider les prisons”*⁷.

⁴ “Wetsontwerp inzake de verscherping van de controle van veroordeelde gedetineerden die de gevangenis verlaten, inzake de verbetering van de positie van het slachtoffer wanneer de dader de gevangenis verlaat en inzake de optimalisering van de penitentiaire capaciteit” (*Parl.St. Kamer, DOC 50 1521/001*); dit wetsontwerp, dat later verviel, maakte nooit het voorwerp van bespreking uit en de parlementaire werkzaamheden concentreerden zich nadien op de uitwerking van de basiswet van 12 januari 2005.

⁵ Zie ook de uiteenzetting van Prof. Tom Daems tijdens de vergadering van de Commissie Justitie van 14 januari 2025 onder de titel “Nood aan regulering van de capaciteit” en de talrijke verwijzingen.

⁶ <https://hudoc.exec.coe.int>

⁷ “Les prisons peuvent-elles trouver le Nord ? Le modèle scandinave, boussole de la décroissance carcérale”. *Parlement[s], Revue d’histoire politique*, 2022, nr. 36(2), 99-112.

Ook uit de opvolging van de arresten van het Europees Hof inzake overbevolking van de gevangenis kan veel lering worden getrokken. Om uitvoering te geven aan het pilootarrest van het Hof in de zaak *Torreggianni e.a.* (arrest van 27 mei 2013, verzoekschrift nr. 43517/09) hebben de Italiaanse autoriteiten in verschillende fasen aan de Raad van Ministers van de Raad van Europa een reeks van maatregelen voorgesteld, waaronder maatregelen ter beperking van de instroom, die hebben geleid tot de afsluiting van de opvolging van de uitvoering van dit arrest.

In dezelfde zin, ditmaal in verband met de overbevolking van de Franse gevangenis en in het licht van het arrest van 30 januari 2020 in de zaak *J.M.B.* (verzoekschrift nr. 9671/15), nodigde het Comité van Ministers van de Raad van Europa de autoriteiten uit "*à examiner sérieusement et rapidement l'idée d'introduire un mécanisme national contraignant de régulation carcérale, selon les modalités qu'il leur appartiendra de déterminer, face à l'urgence de la situation carcérale et compte tenu des recommandations croissantes à ce sujet*" (beslissing na de sessie van 12-14 maart 2024).

In Frankrijk werd al eind oktober 2020 een initiatief in die zin genomen in het rechtsgebied van de rechtbank van Grenoble op basis van een overleg tussen de procureur van de Republiek, de voorzitter van de rechtbank, de gevangenisdirectie en de "*directeur pénitentiaire d'insertion et de probation*". Dit overleg vond steun in artikel 576 van de *Code de l'organisation judiciaire* dat bepaalt: "*Au sein de chaque juridiction, le juge de l'application des peines, le procureur de la République et les autres magistrats mandants déterminent les orientations générales relatives à l'exécution des mesures confiées au service pénitentiaire d'insertion et de probation ainsi que celles relatives à l'exécution des peines privatives de liberté, et évaluent ensuite leur mise en œuvre. Les chefs de juridiction organisent la concertation entre les magistrats concernés*". Het experiment in Grenoble kon echter niet worden voortgezet. Doordat een bindende regeling voor het hele land ontbrak, kon de uitvoering van dit protocol alleen de overbevolking in één enkele gevangenis beperken door overplaatsingen van gedetineerden naar naburige inrichtingen.

Tot slot mag niet over het hoofd worden gezien dat wanneer in België sommige burgemeesters op grond van hun algemene bevoegdheid inzake openbare orde beslisten de gevangenisbevolking te beperken tot de grens van de operationele capaciteit, deze beslissing steeds alleen betrekking had op de gevangenis die onder hun bevoegdheid valt (Antwerpen, besluit van 1 maart 2022, Gent, besluit van 25 januari 2023, Bergen, besluit van 7 juli 2023). Dit is ook de beslissing van de hoven en rechtbanken in het kader van de vorderingen die de *Ordre des Barreaux francophones et germanophone* instelde in verband met de overbevolking in de gevangenis van Lantin, Sint-Gillis en Bergen (arrest van 12 december 2023 van het hof van beroep Luik; vonnissen van 9 januari 2019 van de Franstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel en van 22 juni 2023 van de rechtbank van eerste aanleg Henegouwen, afdeling Bergen).

De keuze voor een dergelijke gevangenisregulering vereist niet alleen dat zij bindend is, maar ook dat zij, en dit in het licht van de evolutie van het strafuitvoeringsrecht, binnen het kader van een gerechtelijke controle moet worden georganiseerd.

Om een gevangenisregulering operationeel te maken, moet in de eerste plaats een maximale bezettingscapaciteit voor elke penitentiaire inrichting worden vastgesteld. Verschillende sprekers wezen op deze noodzaak.⁸ Vervolgens moet de procedure voor de toepassing van deze regulering worden vastgesteld. Ten slotte is er een voorafgaande voorwaarde die **noodzakelijk is om te waarborgen dat elke gedetineerde persoon over een bed beschikt en niet langer wordt gedwongen te slapen op een matras op de grond.**

Een bed voor elke gedetineerde

Na zijn laatste bezoek aan België in november 2021 vroeg het Europees Comité inzake de voorkoming van folteringen en onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen (CPT) aan de Belgische autoriteiten "d'informer le Comité, dans un délai de trois mois, des mesures prises pour garantir que chaque détenu de la prison d'Anvers (et, plus généralement, de toutes les prisons belges) dispose de son propre lit"⁹. In zijn verslag vermeldt het CPT dat de Belgische autoriteiten in hun antwoordbrief van 8 februari 2022 verklaarden dat "dans la mesure où le flux de détenus restait stable ou diminuait entre le moment de la visite du CPT et la fin du mois de février 2022 – aucun détenu ne devrait être privé de lit à partir du 1er mars 2022"¹⁰.

Bijna drie jaar later moest echter worden vastgesteld dat ondanks de geleverde inspanningen het aantal gedetineerden dat noodgedwongen op een matras op de vloer slaapt, nog steeds te hoog was. Op 1 maart 2023 (de eerste datum waarop hun aantal op regelmatige basis werd bijgehouden) waren het er 250 en op 3 februari 2025 nog steeds 164.

Bovendien is het in sommige gevangenissen niet ongewoon dat bij gebrek aan een beschikbare cel inkomende gedetineerden tijdelijk worden ondergebracht in een strafcel die slechts voorzien is van een matras op een betonnen ondergrond.

Het voortbestaan van deze situatie is onaanvaardbaar. Een burger opsluiten zonder dat hij over een bed beschikt, is een aantasting van de menselijke waardigheid.

Het verbod gedetineerde personen te doen slapen op de grond, moet op bindende wijze in de wet worden verankerd.

De niet-naleving van deze regel moet worden gesanctioneerd en de gevangene heeft voor elke dag dat de regel niet wordt nageleefd, recht op een vermindering van straf met één dag opsluiting. Een dergelijke compensatie ligt in de lijn van de hierboven vermelde beslissingen van het Comité van Ministers van de Raad van Europa die als compensatoir rechtsmiddel een tegemoetkoming voor slechte detentieomstandigheden aanbevelen. Rest de vraag of een dergelijke tegemoetkoming ook kan worden toegekend in geval van niet-naleving van andere door de Koning vastgestelde regels over de afmetingen van een cel, de verlichting, de verluchting, sanitaire voorzieningen en

⁸ Zie met name de tussenkomsten tijdens de vergadering van de Commissie Justitie van 17 december 2024 van de heer Vincent Spronck voor de *Association francophone des directeurs de prison*, en de heer Pieter Van Caeneghem voor de Federatie van Vlaamse gevangenisdirecteurs. Van belang is ook het omstandige advies van de Hoge Raad voor de Justitie over het hierboven vermelde wetsontwerp van 22 november 2001 (DOC 50 1521/001) over de "optimalisering van de penitentiaire capaciteit" waarin de Hoge Raad uiteenzette dat hij zich aansluit "bij het voorstel tot invoering van penitentiaire quota mede omdat dit een noodzakelijke voorwaarde is voor de implementatie van de toekomstige penitentiaire basiswet" ([DOC 50 1521/002](#)).

⁹ CPT/Inf (2022) 22, par. 8.

¹⁰ *Ibidem*, par. 19.

onderhoud. De moeilijkheid bestaat erin te bepalen wanneer en hoe een dergelijke niet-naleving moet worden vastgesteld.

Een voorstel.

Titel V, Levensvoorwaarden in de gevangenis, Hoofdstuk 1, Materiële levensvoorwaarden, van de basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden moet worden aangevuld. Artikel 41, dat betrekking heeft op de inrichting van de aan de gedetineerde toegewezen verblijfsruimte, wordt aangevuld met de bepaling dat de aan elke gedetineerde toegewezen verblijfsruimte een bed omvat.

Bovendien moet dit artikel worden aangevuld met een specifieke bepaling in geval van niet-naleving van de regel: "Voor elke dag waarop de door de Koning vastgestelde regels met betrekking tot de terbeschikkingstelling van een bed per gedetineerde niet werden nageleefd, wordt een strafvermindering van één dag toegepast".

Voor personen in voorlopige hechtenis wordt deze strafvermindering toegepast op de vrijheidsstraf indien een dergelijke straf wordt opgelegd. Wanneer gelet op de uitgesproken veroordeling een dergelijke vermindering niet mogelijk is, worden de dagen die recht geven op strafvermindering gelijkgesteld met dagen die recht geven op een vergoeding voor onwerkzame hechtenis overeenkomstig artikel 28 van de wet van 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis.

Maximale bezettingscapaciteit

In zijn eerste versie bevatte de basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden een specifieke bepaling over de maximale bezettingscapaciteit van elke gevangenis of elke gevangenisafdeling (DOC 51 0231/001, p. 14). Deze luidde als volgt:

Art. 15

"§ 1. De Koning bepaalt de maximale bezettingscapaciteit van elke gevangenis of afdeling ervan.

Bij het vaststellen van de maximumcapaciteit wordt rekening gehouden, naargelang de bestemming van de gevangenis of van de afdeling, met de behoeften aan verblijfsruimtes, zoals bedoeld in artikel 41.

§ 2. De door de Koning bepaalde maximumcapaciteit van een strafinrichting of van een afdeling mag niet overschreden worden.

Wanneer niet gewaarborgd kan worden dat de uitvoering van de vrijheidsstraffen plaatsvindt met eerbiediging van het bepaalde in § 1, kan, wanneer redenen van openbare veiligheid zich daar niet tegen verzetten, op grond van daartoe specifiek door het College van Procureurs-generaal uitgewerkte criteria, beslist worden dat vrijheidsstraffen waarvan het uitvoerbaar totaal maximaal één jaar bedraagt en waarvan de uitvoering nog niet is aangevangen, niet worden uitgevoerd dan wel plaatsvinden onder een andere bijzondere modaliteit van strafuitvoering dan insluiting.

De minister brengt, in voorkomend geval, jaarlijks verslag uit aan de Senaat en de Kamer van Volksvertegenwoordigers over bij toepassing van het vorig lid genomen

uitzonderingsmaatregelen, met toelichting van de omstandigheden die daartoe aanleiding hebben gegeven en met verantwoording van de criteria op grond waarvan deze maatregelen werden genomen."

Tegen het advies van professor Dupont, de auteur van het ontwerp, werd dit artikel geschrapt met een amendement van de regering¹¹. Tijdens de bespreking verwees de minister, *"naar de voorstellen om de overbevolking tegen te gaan, zoals geformuleerd tijdens de bijzondere ministerraad over Justitie en veiligheid, die einde maart 2004 plaatsvond. De regering zal het aantal personen in de gevangenis verminderen, onder meer door de geïnterneerden in afzonderlijke instellingen onder te brengen, door de wet op de voorlopige hechtenis aan te passen, door meer toepassing te maken van het elektronisch toezicht, door de buitenlandse veroordeelden over te plaatsen naar gevangenissen in hun eigen land en door de alternatieve bestrafing aan te moedigen. Ook de strafuitvoeringsrechtbanken kunnen, eens zij operationeel zullen zijn, een invloed uitoefenen op het aantal personen in de gevangenis"*.¹²

Vandaag, twintig jaar later, moet worden vastgesteld dat deze voorstellen, hoewel al jaren van toepassing, niet in staat zijn geweest om de alsmaar groeiende overbevolking van gevangenissen tegen te gaan. Bovendien, zoals vermeld in het memorandum van de FOD Justitie van juli 2024, hebben de meest recente gevangenissen, namelijk *"de gevangenissen onder DBFM-contract (Design Build Finance Maintain) de facto al een quotum in hun contract"*. Opgemerkt moet worden dat dit contractueel vastgelegde quotum overbevolking niet voorkomt. In de gevangenis van Marche-en-Famenne bijvoorbeeld, wordt nu ook in de regel toevlucht genomen tot matrassen op de grond.

Hoe tewerk te gaan?

De bepalingen van het oorspronkelijke voorgestelde artikel 15 moeten worden overgenomen waarbij aan de Koning wordt opgedragen de maximale bezetingscapaciteit te bepalen, rekening houdend met het aantal beschikbare bedden en met de bepalingen van het koninklijk besluit van 3 februari tot uitvoering van de artikelen 41, § 2 en 134, § 2 van de basiswet, in het bijzonder over de grootte van de verblijfsruimte van de gedetineerden en de sanitaire voorzieningen.

Wanneer de maximale capaciteit niet kan worden gegarandeerd, moet tot regulering worden overgegaan. Op deze regulering moet worden geanticipeerd. Zij moet worden toegepast zodra de capaciteit van een gevangenis voor 90 % benut is. Zoals het Witboek over overbevolking in gevangenissen van de Raad van Europa in 2016 vooropstelt, *"if a given prison is filled at more than 90% of its capacity this is an indicator of imminent prison overcrowding. This is a high-risk situation, and the authorities should feel concerned and should take measures to avoid further congestion."* Het CPT beklemtoonde eveneens het belang van deze drempel in een van zijn laatste verslagen: *"the Committee wishes to stress that a prison cannot function effectively if it is operating at 100% of its capacity or even slightly above capacity. There must always be some margin for transferring*

¹¹ DOC 51 0231/003, amendement nr. 6.

¹² DOC 51 0231/015, p. 54.

incompatible prisoners from one wing to another or for receiving additional prisoners or for taking back prisoners returning from leaves.”¹³

Inwerkingstelling van de gevangenisregulering

Zodra de bezettingsdrempel van 90% is bereikt, die een kritieke drempel is, moet een overleg worden opgestart. Dit overleg, dat wordt voorgezeten door de strafuitvoeringsrechter, moet de verschillende actoren in de strafrechtketen samenbrengen en heeft tot doel in gemeenschappelijk overleg te bepalen of overplaatsingen mogelijk zijn naar andere inrichtingen die de kritieke drempel van 90 niet hebben overschreden en zo niet, wie van de beklaagden (die door de onderzoeksrechter kunnen worden vrijgelaten) en de veroordeelden (die door de strafuitvoeringsrechter of de strafuitvoeringsrechtbank kunnen worden vrijgelaten) met voorrang moeten worden vrijgelaten. Het gaat inderdaad om het nastreven van een evenwicht tussen de instroom en de uitstroom in het licht van de maximale bezettingscapaciteit van elke gevangenis.

Een bepaling toevoegen aan het Wetboek van Strafvordering?

Dit overleg zou het voorwerp kunnen uitmaken van een specifieke bepaling van het Wetboek van Strafvordering, meer bepaald hoofdstuk II van titel VII, *Enige zaken van openbaar belang en van algemene veiligheid*, dat specifiek op *Gevangenis* betrekking heeft. De betrokken actoren van de strafrechtketen die bijeenkomen onder het gezag van de strafuitvoeringsrechter van het rechtsgebied, zijn een vertegenwoordiger van de onderzoeksrechters, een vertegenwoordiger van de procureur generaal, alsook de directeurs van de verschillende gevangenis in het rechtsgebied en de directie van de justitieuizen van het rechtsgebied. Het komt hen toe te overleggen en zich te beraden met het oogmerk een evenwicht te bereiken tussen de in- en uitstroom van gedetineerden, rekening houdend met de maximale bezettingscapaciteit van elke gevangenis. Het doel is de vrijlating te versnellen van verdachten in voorlopige hechtenis en van veroordeelden die het einde van hun straf naderen. Opdat dit overleg effectief zou zijn, is het natuurlijk ook belangrijk dat de penitentiaire administratie de maximale bezettingscapaciteit van elke gevangenis strikt bijhoudt, zoals de Italiaanse autoriteiten hebben gedaan naar aanleiding van het pilotarrest van het Europees Hof in de zaak *Torreggianni e.a.* (zie hierboven) met een *“system of real time monitoring of living space in every prison”* (Periodiek bezoek in 2022, Report to the Italian Government, CPT/Inf (2023) 5, par. 44).

In het kader van deze raadpleging, zoals voorgesteld door de Franstalige vereniging van gevangenisdirecteurs¹⁴, zou de directie van de gevangenis bovendien voor verschillende gedetineerden aan de procureur des Konings maatregelen voor voorwaardelijke invrijheidstelling kunnen voorstellen. In geval van weigering door de procureur des Konings zou de zaak voor beslissing aan de strafuitvoeringsrechter worden overgemaakt, met dien verstande dat de criteria worden toegepast die gelden voor gedetineerden veroordeeld tot een straf van drie jaar of minder,

¹³ Report to the Danish Government, CPT/Inf 38, par. 61.

¹⁴ Tussenkomst van de heer Vincent Spronck voor de *Association francophone des directeurs de prison* tijdens de vergadering van de Commissie Justitie van 17 december 2024.

dat wil zeggen rekening houdend met de tegenaanwijzing van een manifest risico voor de fysieke integriteit van derden.

De wet op de externe rechtspositie aanpassen?

De invrijheidstelling die de strafuitvoeringsrechter of de strafuitvoeringsrechtbank toekent, veronderstelt dat de veroordeelde instemt met de voorwaarden die eraan kunnen worden verbonden. Bovendien valt de proeftijd samen met het resterende deel van de nog uit te zitten straf. De wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie bepaalt echter ook dat deze proeftijd ten minste één jaar en ten hoogste tien jaar bedraagt. Uit onderzoek blijkt dat veroordeelden steeds meer vastbesloten zijn om hun straf volledig uit te zitten, omdat ze liever voor onvoorwaardelijke invrijheidstelling kiezen dan, zoals de wet nu bepaalt, een proeftijd te moeten uitzitten die bovenop het resterende deel van de straf komt (zie [Comment lever les obstacles à la sortie anticipée. Ronde tafelgesprek van 18 november 2022](#))¹⁵.

¹⁵ Zie ook de uiteenzetting door prof. Olivia Nederlandt tijdens de vergadering van de Commissie Justitie van 14 januari 2025 onder de titel "Examen d'un texte de l'administration pénitentiaire portant mesure d'urgence contre la surpopulation carcérale".